

Svenska och utländska fartyg i svensk regi

(F d "Den svenska handelsflottan och " samt " Svenska och utländska fartyg i svensk regi ")

2000

TK0808

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Transporter och kommunikationer

A.2 Statistikområde

Sjöfart

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA)

Kontaktperson: Lennart Thörn

Telefon: 08- 506 206 81

Telefax: 08- 506 206 10

e-post: lennart.thorn@sika-institute.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, MR/TRP

Kontaktperson: Ingemar Ekander

Telefon: 019 - 17 61 77

Telefax: 019 - 17 61 59

e-post: ingemar.ekander@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgifter avseende fartygens användning och bränsleförbrukning insamlas på en enkät. Skyldighet att lämna uppgifter föreligger enligt lagen om den offentliga statistiken (SFS 1992:889), statistikförordningen (SFS 1992:1668) och SIKA:s föreskrifter; SIKA-FS 1996:01.

Uppgifter avseende fartygsbestånd hämtas från däremot ett administrativt material - Skeppsregistret vid Stockholms Tingsrätt.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personupp-

giftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

SIKA har registeransvaret fr o m årgång 1995.

A.9 EU-reglering

Föreligger ej

A.10 Syfte och historik

Undersökningarna ”Den svenska handelsflottan” och ” Svenska och utländska fartyg i svensk regi ” har fr.o.m. årgång 1998 slagits samman. Den nya produkten har fått benämningen ”Svenska och utländska fartyg i svensk regi”.

Statistiken syftar till att belysa utvecklingen av den svenska handelsflottan och dess sammansättning. Den visar dessutom beståndet av specialfartyg - och fr.o.m. årgång 1998 även fiskefartyg. Statistiken skall vidare belysa den svenska sjöfartsnäringens användning av svenska och inhyrda utländska handelsfartyg samt fartygens bemanning och bränsleförbrukning.

Uppgifter om den svenska handelsflottan redovisades redan under början av 1900-talet i Kommerskollegiums publikation ”Sjöfart”. Undersökningen genomfördes kvartalsvis mellan åren 1974 och 1989. Under de följande fyra åren saknades finansiering. ”Den svenska handelsflottan” genomfördes därefter som en årlig undersökning under åren 1994-1997.

Även uppgifter om användningen och bemanningen av den svenska handelsflottan redovisades under början av 1900-talet i ”Sjöfart”. Uppgifter om bränsleförbrukning tillkom 1935. Undersökningen har genomförts i sin nuvarande form sedan mitten av 1980-talet. Uppgifter om inhyrda utländska fartyg inhämtades först från provundersökningar. Uppgifterna redovisas fr.o.m. 1983, vissa finns även för åren 1981 och 1982.

A.11 Statistikanvändning

Resultaten av beståndsuppgifter efterfrågas framför allt av Finans-, Utrikes- och Näringsdepartementen, Sjöfartsverket, Försvars- och Marinstaberna samt av de olika branschorganisationerna inom sjöfartsnäringen. Uppgifterna efterfrågas vidare av diverse internationella organ - bl a för att ingå i publikationer som belyser olika länders handelsflottor. Resultaten används också av Nationalräkenskaperna vid SCB för beräkning av nationalförmögenheten respektive löpande investeringar.

Statistiken används för bedömningar inom sjöfartspolitik samt för allmän information rörande utvecklingen av dels hela den svenska handelsflottan och dels de olika typer av fartyg som ingår i flottan.

Uppgifter om den svenska handelsflottan utgör också underlag för den enkätundersökning där uppgifter om fartygens användning och bränsleförbrukning

insamlas. Uppgifterna om bränsleförbrukning används bl a som underlag för försörjningsberedskap De främsta användarna av dessa resultat är Överstyrelsen för Civil Beredskap, NUTEK och STEM. Statistiken används dessutom av sjöfartens branschorganisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Producenten erhåller registerutdrag från Skeppsregistret vid Stockholms Tingsrätt och dataregistrerar sedan uppgifter avseende respektive fartygs signal, bruttodräktighet, dödvikt, byggnadsår, byggnadsland och hemort m.m. Producenten svarar också för kodning av fartygets typ samt orsak till förändringar i beståndet. Vad som avses med skepp beskrivs närmare i avsnitt 1.1.1 "Objekt och population", nedan.

Fr.o.m. årgång 1998 erhålls uppgifter om fiskefartyg från Fiskeriverket.

Vid slutberäkningarna granskas beståndsuppgifterna, såväl per fartyg som per redovisningsgrupp. Arbetet är främst inriktat på att kontrollera uppgifterna för större fartyg samt fartyg som registrerats eller avregistrerats under året.

Uppgifter om fartygens bemanning hämtas från Sjömansregistret vid Sjöfartsverket.

För svenskregistrerade handelsfartyg med en bruttodräktighet om minst 100 skickar SCB ut blanketter till samtliga företag/ personer som enligt Skeppsregistret ägt fartyg eller varit huvudredare under året. Motsvarande enkäter skickas även ut till de företag som lämnat uppgifter om inhyrda fartyg under föregående år samt till ett antal företag som enligt andra källor hyrt in utländska fartyg.

SCB avregistrerar sedan inkomna blanketter och gör därefter en kombinerad granskning och dataregistrering. Vid slutbearbetningarna görs dessutom manuell granskning av tabeller.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Undersökningen är föremål för en löpande översyn.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

I den del av undersökningen som avser fartygsbestånd utgör samtliga handels- och specialfartyg med svensk flagg undersökningsobjekt. Dessa är registrerade i Skeppsregistret vid Stockholms Tingsrätt. Fr.o.m. årgång 1998 omfattas även fiskefartyg. I undersökningen ingår däremot inte de fartyg som i Skeppsregistret

klassificerats som fritids-, restaurang-, logementsskepp el.dyl.

Som *skepp* registreras fartyg vars skrov har en längd av minst tolv meter och en bredd av minst fyra meter. Fartyg som ej uppnår dessa mått kallas båt. Dessa registreras i Båtregistret och ingår ej i undersökningen, liksom fartyg i Skeppsbyggnadsregistret (även dessa register finns vid Stockholms Tingsrätt). Statsskepp (ägda av staten och avsedda för "statsändamål") samt svenskägda fartyg med utländsk flagg omfattas inte heller av undersökningen.

Med *handelsfartyg* avses skepp som används för transporter av varor och/eller passagerare. Skeppsregistret omfattar ca 900 handelsfartyg, varav drygt 400 har en bruttodräktighet om minst 100.

Med *specialfartyg* avses skepp som används för stödtjänster inom sjöfarten eller för andra arbeten till sjöss. I Skeppsregistret finns ca 600 specialfartyg, varav ca 250 har en bruttodräktighet om minst 100.

Redovisningen av *fiskefartyg* omfattar endast skepp med en bruttodräktighet om minst 100. Den 31 december 1999 uppgick antalet till 117.

I den enkätundersökta delen (f d "Fartygsstatistik") undersöks svenskregistrerade handelsfartyg med en bruttodräktighet om minst 100 samt de ca 225 utländska fartyg som under året varit inhyrda av svenskregistrerade bolag. Svenskägda fartyg med utländsk flagg ("svenskkontrollerat tonnage") ingår endast i de fall de varit inhyrda av svenskregistrerat bolag.

1.1.2 Variabler

De primära beståndsvariablerna för respektive fartyg är signal (används som identitetsbegrepp), bruttodräktighet (ett sortlöst storleksmått som avser volymen i ett fartygs slutna rum), dödvikt (ett storleksmått som anges i ton och som visar vikten av den last som ett fartyg kan bära), "fartygskategori" (handels- special- respektive fiskefartyg), typ av fartyg, byggår samt hemort. För fartyg som registrerats respektive avregistrerats under året är datum för detta en primär variabel.

Primära variabler i enkätundersökningen är uppgifter om ägarnas organisationsnummer, namn och adress, liksom respektive fartygs användning, bemanning och bränsleförbrukning. I redovisningen används "bruttodräktighetsdagar" (respektive fartygs bruttodräktighet multiplicerat med antalet dagar det använts) som kapacitetsmått. Detta ger en mer rättvisande bild av sjöfartens struktur än antal fartyg och bruttodräktighet, eftersom vissa fartyg hyrs in endast under en kort period.

1.1.3 Statistiska mått

Summa/aggregerat.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Beståndsuppgifter avseende handelsfartyg och specialfartyg den 31 december redovisas fördelat på typ av fartyg, på storlek och ålder samt på hemmahamnar. Fr.o.m. 1998 års redovisning ingår även ett bestånd av inhyrda utländska handelsfartyg, fördelade på fartygstyp. Dessutom tillkom fiskefartyg - vilka redovisas fördelat på storlek, ålder samt hemmahamnar. Redovisningen

begränsas i de flesta fall till fartyg med en bruttodräktighet om minst 100. Samtliga beståndsuppgifter avser den 31 december.

Handelsfartyg redovisas för följande typer: Tankfartyg, bulk- och tankfartyg, bulkfartyg, kyl- och frysartyg, torrlastfartyg samt passagerarfartyg. Dessa indelningar gäller för såväl beståndsuppgifter som för användning. Fr.o.m. årgång 1994 särredovisas passagerarfärjor respektive övriga passagerarfartyg. För handelsfartyg redovisas dessutom nettoförändringar av beståndet fördelat på fartygstyp samt orsak till förändring.

Specialfartyg redovisas för följande typer: Pråmar, offshoreplattformar, isbrytare, bogser- och bärgningsfartyg samt övriga specialfartyg.

Fartygens huvudsakliga användning redovisas i följande grupper: I fart mellan svenska hamnar, i fart mellan svenska och utländska hamnar, uthyrda till utlandet, ej använda samt okänd användning.

Fartygens bemanning fördelas på befattning. 1999 års uppgifter har inte kunnat fördelas på svenska respektive utländska medborgare. Uppgifterna avser den 30 september.

Svenska rederiers bränsleförbrukning fördelas dels på de fyra grupperna svenska handelsflottan, svenska fartyg uthyrda till utlandet, inhyrda utländska fartyg och vidareuthyrda utländska fartyg och dels på bränsle från lager i Sverige respektive i utlandet.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Primäruppgifterna i Skeppsregistret bedöms vara av god kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Ett begränsat antal registerutdrag kommer först året efter att fartyget registrerats eller avregistrerats. Detta medför en marginell eftersläpning i statistiken.

Det föreligger sannolikt en viss undertäckning av inhyrda utländska fartyg, eftersom något register över sådana saknas.

2.2.3 Mätning

De redovisade uppgifterna om förändringar av fartygsbestånden baseras delvis på rimlighetsantaganden, eftersom SCB saknar heltäckande information om orsak till registrering eller avregistrering. Ett nyregistrerat fartyg som är byggt i utlandet antas vara inköpt begagnat om inte det senaste året anges som byggnadssår. Detta kan medföra en viss underskattning av det verkliga antalet nybyggda fartyg. Ett avregistrerat fartyg antas vara sålt till utlandet om SCB inte har information om förlisning eller skrotning.

Som "ommätning" redovisas den skillnad i bruttodräktighet jämfört med föregående år som orsakats av att fartyg blivit ommätta.

Som övrig ökning respektive minskning redovisas fartyg som omklassats (till annan typ av fartyg). Här ingår även registerjusteringar.

Vissa uppgiftslämnare har svårt att ange bränsleförbrukningen – detta gäller främst för fartyg som varit uthyrda. Några väljer att lämna uppskattade värden medan andra avstår från att lämna denna uppgift.

2.2.4 Svartsbortfall

För 1999 års enkätundersökning har uppgifter ej inkommit för 39 svenska fartyg, vilket motsvarar 14,7 procent av handelsflottans bruttodräktighet. Dessutom förekommer ett partiellt bortfall av enstaka variabler. Flertalet av uppgifterna har emellertid kunnat bortfallskorrigeras med hjälp av föregående års blankett eller andra källor. 15 fartyg – motsvarande 0,1 procent av handelsflottans bruttodräktighet – har redovisats som "fartyg med okänd användning".

Andelen bortfall av inhyrda utländska fartyg är inte känt. 30 "kända" fartyg har bortfallskorrigerats med hjälp av föregående års blankett eller andra källor.

2.2.5 Bearbetning

Uppgift om dödvikt saknas ofta på registerutdragen. SCB har i möjligaste mån använt Lloyds register eller andra källor för komplettering. Dödviktscapaciteten kan endast redovisas för lastfartyg och passagerarfärjor.

Samma fartyg kan ha fått olika klassificering av fartygstyp i olika register - detta gäller i synnerhet för bulk- och torrlastfartyg. För svenskregistrerade fartyg har SCB följt Skeppsregistrets klassificering, men har i några undantagsfall bedömt att fartygen är av annan typ än vad som angivits på registerutdragen.

Fyra skepp har exkluderats från redovisningen. Enligt enkätundersökningens uppgiftslämnare har två av dessa använts som restauranger vid kajerna eller dylikt, ett är skrotfärdigt och ett saknar motor.

Redovisningen av hemmahamn för handels- och specialfartyg med en bruttodräktighet om minst 100 avser egentligen fartygets hemort. Denna bestäms av ägaren. SCB har emellertid gjort bedömningen att hemort motsvarar hemmahamn för dessa något större fartyg. För fiskefartyg avser redovisningen den verkliga hemmahamnen.

Sjöfartens fackliga organisationer har påpekat att uppgifterna om påmönstrade besättningar är svårtolkade. Flertalet fartyg har två besättningar, men det är endast den påmönstrade besättningen som redovisas. Färjornas besättningar räknas däremot som påmönstrade även när de inte är i tjänst.

2.2.6 Modellantaganden

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

Sju månader för hela undersökningen, vissa beståndsuppgifter avseende de svenskregistrerade fartygen offentliggörs efter två månader.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik som redovisas av SCB och regleras i avtal med SIKA.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförelser av den svenska handelsflottans utveckling över tiden försvåras av att indelningen i fartygstyper varierat, liksom att den gamla nedre storleksgränsen 20 nettoton fr.o.m. slutet av 1950-talet i allt högre grad ersattes av 100 bruttoton. Fr.o.m. 1982 trädde nya internationella regler för skeppsmätning (Universal Regulations) i kraft i Sverige - begreppet bruttoton ersattes av bruttodräktighet.

Uppgifterna avseende 1994 års bestånd och senare kan - med viss försiktighet - jämföras med motsvarande från 1980-talet. Omfattande skeppsmätningar under 1994 medförde emellertid att den totala bruttodräktigheten för torrlastfartyg och passagerarfärjor ökade avsevärt.

Uppgifterna om fartygens bemanning är jämförbara sedan år 1986. Uppgifter om användning och bränsleförbrukning kan med viss försiktighet jämföras med de första åren då uppgifter om utländska inhyrda fartyg började redovisas - dvs 1981 respektive 1983.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

”World Fleet Statistics” från Lloyds Register innehåller vissa uppgifter om svenskregistrerade handels- och specialfartyg. Lloyds indelningar i olika fartygstyper är inte helt jämförbara med den här tillämpade. Antalet redovisade fartyg är färre - skillnaden gäller uteslutande övriga passagerarfartyg.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Sveriges Redareförening, Svensk Sjöfartstidning och Sjöfartens Analys Institut redovisar också uppgifter om den svenska handelsflottan. Dessa är inte direkt jämförbara med föreliggande redovisning - men ger däremot en kompletterande bild av den svenska sjöfartens omfattning, eftersom även svenskägt/svensk-

kontrollerat tonnage med utländsk flagg ingår.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Produktens statistik publiceras årligen som officiell statistik av SIKa i SCB:s serie Statistiska meddelande (SM) serie TK50 "Svenska och utländska fartyg i svensk regi".

De uppgifter som publicerades t.o.m. år 1997 i SM T50 omfattade endast fartygens användning, bemanning och bränsleförbrukning.

Statistiken baserad på fartygetsbeståndet vid kalenderårets slut publicerades för åren 1994-1997 i ett årligt statistiskt meddelande (SM) T41 "Den svenska handelsflottan".

Produkten är för närvarande ej aktuell för inläggning i Sveriges statistiska databaser.

5.2 Presentation

Tabeller, diagram och kommentarer. Presentationen över produktens årsstatistik har ett omfång på 32 sidor. Publikationsserienummer är TK50 SM år, nr 01. Priset för årgång 1999 är 120 kronor inkl moms.

Summariska tabeller över den svenska handelsflottans bestånd och användning finns även i SCB:s Statistisk Årsbok.

5.3 Dokumentation

Ytterligare dokumentation kring undersökningen än vad som finns i SM samt denna produktbeskrivning saknas.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Materialet lagras på ADB-media.

5.5 Upplysningstjänster